

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ISSN (PRINT): 2786-8559
ISSN (ONLINE): 2786-8567

VIA ECONOMICA

Випуск 9, 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

УДК 33(051)

Головний редактор: Панюк Тетяна Петрівна, к.е.н., професор кафедри економіки та управління бізнесом, Рівненський державний гуманітарний університет

Заступник головного редактора: Пелех Оксана Богданівна, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Члени редакційної колегії:

Бочко Олена Юрійвна, д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Глинський Назар Юрійович, д.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Гринів Тетяна Теодозіївна, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Конарівська Оксана Богданівна, к.е.н., доцент, Національний університет водного господарства та природокористування

Косар Наталія Степанівна, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Крайчук Сергій Олександрович, к.т.н., доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Кратт Олег Адольфович, д.е.н., професор, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Мальчик Мар'яна Василівна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Мельник Леонід Васильович, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Осадча Ольга Олексіївна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Паламарчук Оксана Степанівна, к.е.н., доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Партин Галина Остапівна, к.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Полінкевич Оксана Миколаївна, д.е.н., професор, Луцький національний технічний університет

Попко Олена Володимирівна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Тринчук Віктор Вікторович, к.е.н., доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Хома Ірина Борисівна, д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Юськів Богдан Миколайович, д.пол.н., к.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Юхименко-Назарук Ірина Анатоліївна, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Jacek Piotr Binda, Asc Prof. eng., Rector, Bielsko-Biała School of Finance and Law (Poland)

Aleksander Sapiński, Department of Law and Social Science, Institute of Management and Information Technology in Bielsko-Biała (Poland)

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1742 від 23.05.2024 року
Ідентифікатор медіа: R30-04136

Суб'єкт у сфері друкованих медіа –
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(вул. Степана Бандери, буд. 12,
м. Рівне, 33028, rectorat@rshu.edu.ua,
тел. (0362) 63-62-09)

Мови розповсюдження: українська,
англійська, польська, німецька,
французька, італійська, литовська,
іспанська, болгарська.

Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
в галузі економічних наук
(категорія «Б»)
Наказ Міністерства освіти і науки
України від 25.10.2023 року № 1309
(додаток 4)

Спеціальності:
051 – Економіка;
071 – Облік і оподаткування;
072 – Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок;
073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг;
076 – Підприємництво та торгівля

Затверджено до друку та поширення
через мережу інтернет
відповідно до рішення
Вченої ради Рівненського державного
гуманітарного університету
(протокол від 29.05.2025 р. № 6)

*Відповідно до Закону про авторські
права, при використанні наукових
ідей та матеріалів цього випуску
посилання на авторів і видання є
обов'язковим. Передрук і переклади
дозволяються лише зі згоди автора
та редакції.*

Матеріали друкуються мовою
оригіналу. Відповідальність за добір
і викладення фактів несуть автори.
Редакція не завжди поділяє точку зору
авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на
наявність плагіату за допомогою
програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської
компанії Plagiat.pl.

Офіційний сайт видання:
<https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/viaeconomica>

ЗМІСТ

Бліщук К. М., Козак І. І. МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	7
Natalia Bobro INDIVIDUALIZATION OF EDUCATIONAL TRAJECTORIES AND ANALYTICAL QUALITY MANAGEMENT IN A DIGITAL UNIVERSITY AS A STRATEGY TO INCREASE THE COMPETITIVENESS OF A GRADUATE.....	14
Вальковець А. С. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ ТА ЛОЯЛЬНОСТІ КЛІЄНТІВ У СФЕРІ ПОСЛУГ.....	20
Волос І. В., Микитин Т. М. УПРАВЛІННЯ ЦІНОВОЮ ПОЛІТИКОЮ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	26
Герасименко Д. О. НЕВІДКЛАДНІСТЬ РЕІНЖІНІРИНГУ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	32
Гонтарук В. В. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ НА ПРИКЛАДІ РИТЕЙЛУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	38
Денисенко О. Л. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ Е-АУДИТУ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	46
Конарівська О. Б., Яковичина М. С., Лігостаєв В. В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСІВ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.....	55
Остапенко Р. М., Поливана Л. А., Мазоренко М. В. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ПРОЄКТІВ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ ДАНИХ.....	62
Панюк Т. П., Коханевич Т. П., Яковенко Р. О. МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВПІЗНАВАНOSTІ БРЕНДУ В ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ: ЯК НЕЙМІНГ ВПЛИВАЄ НА СПОЖИВЧУ ПОВЕДІНКУ.....	71
Пилипченко О. О. КОНФЛІКТ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНА ПРИЧИНА МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ.....	76
Писарчук О. В. ФІНАНСОВА АРХІТЕКТОНІКА СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ВЕКТОРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	83
Побережний А. А. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КАТЕГОРІЇ «УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ» В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	89
Радзівська С. О. АКТИВІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В АЗІЇ Й АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	95
Савченко О. Р., Поляк К. Ю. ПОЛІТИКА ВИТРАТ ПОСЛУГОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ В УМОВАХ ЗМІН І ВИКЛИКІВ	104
Савчук В. А. МЕТОДИКА ОЦІНКИ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	112
Сеник І. С. ДЕТЕРМІНАНТИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	118

<i>Случак В. О.</i> ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ВИТРАТ: РОЛЬ, ЗАВДАННЯ ТА МІСЦЕ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ.....	123
<i>Тягунова З. О., Нескородь В. М.</i> МУЛЬТИКРИТЕРІАЛЬНИЙ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ КОМПЛАЄНС-РИЗИКАМИ.....	127
<i>Лазаренко Д. О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИРКУЛЯРНИХ РІШЕНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	135
<i>Ніколюк О. В.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	141

CONTENTS

<i>Kateryna Blishchuk, Ivanna Kozak</i> MARKETING TOOLS IN ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT MANAGEMENT.....	7
<i>Natalia Bobro</i> INDIVIDUALIZATION OF EDUCATIONAL TRAJECTORIES AND ANALYTICAL QUALITY MANAGEMENT IN A DIGITAL UNIVERSITY AS A STRATEGY TO INCREASE THE COMPETITIVENESS OF A GRADUATE.....	14
<i>Alla Valkovets</i> SOCIAL MEDIA AS A TOOL FOR BUILDING BRAND AND CUSTOMER LOYALTY IN THE SERVICE SECTOR.....	20
<i>Ivan Volos, Taras Mykityn</i> MANAGING THE PRICING POLICY OF A TRADING COMPANY IN THE FACE OF GLOBAL CHALLENGES.....	26
<i>Dmytro Gerasymenko</i> THE URGENCY OF REENGINEERING THE PRIVATE HEALTHCARE SECTOR.....	32
<i>Volodymyr Gontaruk</i> DIGITAL TRANSFORMATION OF TRADITIONAL BUSINESS MODELS IN RETAIL: CHALLENGES AND PROSPECTS.....	38
<i>Oleksandr Denysenko</i> PROBLEMS AND PROSPECTS OF APPLYING THE E-AUDIT METHODOLOGY TO PREVENT VIOLATIONS OF TAX LEGISLATION.....	46
<i>Oksana Konarivska, Marharyta Yakovyshyna, Viacheslav Lihostaiev</i> THEORETICAL PRINCIPLES OF THE GREENING PROCESSES OF THE HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS.....	55
<i>Roman Ostapenko, Lyudmila Polyvana, Mariia Mazorenko</i> THE ROLE OF DIGITAL PROJECTS IN THE TRANSFORMATION OF ACCOUNTING AND FINANCIAL DATA ANALYSIS.....	62
<i>Tetiana Paniuk, Tetiana Kokhaneych, Roman Yakovenko</i> MATHEMATICAL MODELING OF BRAND RECOGNITION IN INTERNET MARKETING: HOW NAMING INFLUENCES CONSUMER BEHAVIOR.....	71
<i>Oleh Pylypchenko</i> CONFLICT ON THE TERRITORY OF UKRAINE AS THE MAIN REASON FOR UKRAINIAN MIGRATION.....	76
<i>Oksana Pysarchuk</i> FINANCIAL ARCHITECTURE OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE: TRANSFORMATION VECTORS.....	83
<i>Andriy Poberezhnyi</i> THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE CATEGORY “PERFORMANCE MANAGEMENT” IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION.....	89
<i>Svitlana Radziyevska</i> REGIONAL INTEGRATION ENHANCEMENT IN ASIA AND THE ASIA-PACIFIC REGION.....	95
<i>Olga Savchenko, Kateryna Poliak</i> COST POLICY OF SERVICE ORGANIZATIONS IN STRATEGIC MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF CHANGES AND CHALLENGES.....	104
<i>Vadym Savchuk</i> METHODOLOGY FOR ASSESSING THE LEVEL OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF AN ENTERPRISE.....	112

Iryna Senyk

DETERMINANTS OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF ENGINEERING ENTERPRISES.....	118
--	-----

Vitaliy Sluchak

INTERNAL COST AUDIT: ROLE, TASKS, AND PLACE IN THE CONTROL SYSTEM.....	123
---	-----

Zlata Tiahunova, Vitaliy Neskoro

MULTI-CRITERIA COMPARATIVE ANALYSIS OF COMPLIANCE RISK MANAGEMENT MODEL EFFECTIVENESS.....	127
---	-----

Dmytro Lazarenko

IMPLEMENTATION OF CIRCULAR SOLUTIONS IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE.....	135
---	-----

Olena Nikoliuk

INNOVATIVE APPROACHES TO MANAGING THE EFFICIENCY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BASED ON DIGITALIZATION.....	141
---	-----

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2025-9-13>

УДК [005:001.82] : 004

Побережний Андрій Андрійович

здобувач ОС «доктора філософії» (PhD),

Рівненський державний гуманітарний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1155-2508>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КАТЕГОРІЇ «УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ» В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У статті досліджено сутність, сучасні підходи та особливості управління ефективністю ІТ-аутсорсингу в умовах цифровізації економіки. Зростаюча потреба підприємств у гнучкості, технологічному оновленні та оптимізації витрат обумовлює актуальність використання ІТ-аутсорсингу як ефективного управлінського інструменту. Обґрунтовано, що управління ІТ-аутсорсингом виходить за межі простої передачі функцій зовнішнім постачальникам і потребує впровадження комплексної системи моніторингу, оцінювання результативності, ризик-менеджменту та адаптації до динамічних умов ринку. Проаналізовано еволюцію наукових підходів до поняття ефективності та виділено ключові аспекти її трактування в контексті ІТ-аутсорсингу. Встановлено, що сучасна управлінська парадигма переходить від вузького розуміння ефективності як економічної вигоди до комплексного підходу, який охоплює організаційні, соціальні та інноваційні чинники. У дослідженні аналізуються основні методологічні підходи до управління ефективністю ІТ-аутсорсингу. Зокрема, описано системний підхід, що дозволяє оцінювати аутсорсинг як інтегровану частину бізнес-екосистеми; процесний підхід, що спрямований на оптимізацію внутрішніх та зовнішніх процесів; agile-менеджмент для швидкої адаптації до змін; проектний підхід для чіткого планування та контролю завдань; інноваційний підхід для створення додаткової цінності; а також клієнт-орієнтований і економічний підходи для забезпечення високої якості сервісу та фінансової результативності. Узагальнено необхідність системного підходу до управління ефективністю ІТ-аутсорсингу з урахуванням специфіки діяльності організацій, технологічного середовища та змін глобального ринку. Підкреслено, що подальше дослідження має зосереджуватись на інтеграції ефективності ІТ-аутсорсингу в загальну стратегічну модель розвитку підприємства.

Ключові слова: ІТ-аутсорсинг, ефективність, управління, цифровізація, стратегія, критерії оцінки, аутсорсингові відносини, ризик-менеджмент.

Andriy Poberezhnyi

Rivne State Humanitarian University

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE CATEGORY “PERFORMANCE MANAGEMENT” IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION

The article examines the essence, modern approaches and features of IT outsourcing efficiency management in the context of digitalization of the economy. The growing need of enterprises for flexibility, technological renewal and cost optimization determines the relevance of using IT outsourcing as an effective management tool. It is substantiated that IT outsourcing management goes beyond the simple transfer of functions to external suppliers and requires the introduction of a comprehensive system of monitoring, performance evaluation, risk management and adaptation to dynamic market conditions. The article analyzes the evolution of scientific approaches to the concept of efficiency and highlights the key aspects of its interpretation in the context of IT outsourcing. It is established that the modern management paradigm is moving from a narrow understanding of efficiency as an economic benefit to an integrated approach that covers organizational, social and innovative factors. The study analyzes the main methodological approaches to IT outsourcing efficiency management. In particular, it describes a systematic approach that allows evaluating outsourcing as an integrated part of the business ecosystem; a process approach aimed at optimizing internal and external processes; agile management for rapid adaptation to change; a project approach for clear planning and control of tasks; an innovative approach for creating added value; as well as customer-oriented and cost-effective approaches to ensure high quality service and financial

performance. The need for a systematic approach to managing the efficiency of IT outsourcing is needed, taking into account the specifics of organizations, the technological environment and changes in the global market. It is emphasized that further research should focus on the integration of IT outsourcing efficiency into the overall strategic model of enterprise development.

Keywords: *IT outsourcing, efficiency, management, digitalization, strategy, evaluation criteria, outsourcing relations, risk management.*

Вступ. У сучасних умовах соціально-економічної нестабільності, цифрової трансформації бізнесу, зростання витрат на утримання ІТ-інфраструктури та посилення глобальної конкуренції, особливої актуальності набуває проблема забезпечення ефективності функціонування суб'єктів ринкового господарювання. Одним із ключових інструментів підвищення гнучкості, оптимізації витрат і прискорення інновацій є використання ІТ-аутсорсингу. Водночас ефективне управління процесами ІТ-аутсорсингу потребує системного, інтегрованого підходу, що охоплює стратегічне планування, моніторинг результативності, мінімізацію ризиків та забезпечення якісної взаємодії із зовнішніми постачальниками послуг.

Категорія «управління ефективністю» у цьому контексті набуває нового змісту, адже йдеться не лише про раціональне використання ресурсів усередині організації, а й про ефективність взаємодії в міжорганізаційному просторі. Незважаючи на зростаючий інтерес до ІТ-аутсорсингу як управлінської практики, у науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення сутності та параметрів ефективного управління такими процесами. Більшість досліджень зосереджуються або на техніко-економічних аспектах ефективності, або на організаційних перевагах аутсорсингу, залишаючи поза увагою комплексну управлінську складову.

Тому виникає потреба в уточненні змістовного наповнення категорії «управління ефективністю» у сфері ІТ-аутсорсингу, що дозволить сформулювати обґрунтовані теоретико-методичні засади її реалізації в умовах динамічного та високотехнологічного бізнес-середовища.

Матеріали та методи. Питання ефективності функціонування підприємств є об'єктом пильної уваги багатьох науковців, зокрема у працях О. Амоші, О. Гальчинського, С. Ілляшенка, Т. Калина, І. Лібанової, О. Мниха, І. Пушкаря, Г. Савицької, В. Швандара розкриваються загальнотеоретичні підходи до трактування економічної ефективності, її вимірювання та управління. Сучасні підходи до ефективного менеджменту в умовах цифровізації та динамічного розвитку ІКТ-середовища розглядаються у працях В. Гриньової, О. Грінченка, Ю. Капітонова, Н. Кривов'язюк, Т. Лепської, О. Рябушко та ін. Окрему увагу в дослідженнях приділено впливу інформаційних технологій на конкурентоспроможність підприємств та інноваційну активність організацій.

У науковому дискурсі активно досліджуються окремі аспекти впровадження ІТ-аутсорсингу, зокрема мотивація використання зовнішніх ІТ-послуг, економічні ефекти, ризики та особливості контрактної взаємодії. Проте аналіз наявної літератури свідчить про фрагментарність наукових підходів до оцінки ефективності ІТ-аутсорсингу як інструменту стратегічного управління. Значна частина робіт зосереджена на технічних чи фінансових показниках, ігноруючи управлінський контекст, зокрема питання організації процесів управління ефективністю ІТ-аутсорсингу в інтегрованому та динамічному середовищі.

Попри наявність теоретичних напрацювань у сфері ефективності управління й ІТ-аутсорсингу, потребує подальшого дослідження проблема формування цілісного управлінського підходу до забезпечення ефективності використання ІТ-аутсорсингових послуг в умовах сучасної цифрової економіки.

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності категорії «управління ефективністю» у контексті використання ІТ-аутсорсингу, із акцентом на виявлення ключових підходів до її трактування та визначення передумов формування інтегрованої управлінської моделі, що відповідає викликам цифрової трансформації бізнесу.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: уточнити змістове наповнення категорій «ефективність», «управління ефективністю» у контексті сучасних управлінських підходів та управлінського виміру категорії в цифровому середовищі.

Результати. Категорія «ефективність» – це фундаментальна складова в теорії та практиці менеджменту, однак її тлумачення зазнавало значної еволюції в межах різних наукових шкіл та економічних епох. Від класичних уявлень про ефективність як результат продуктивної праці та мінімізації витрат, економічна думка поступово перейшла до комплексного бачення ефективності як багатовимірної, системної категорії, що охоплює як внутрішні процеси, так і стратегічну результативність (табл. 1).

Аналіз еволюції управлінської думки показує перехід від одновимірних до ефективних інтегрованих підходів. Сьогодні під ефективністю розуміють не лише економічну результативність, а й здатність підприємства до адаптації, інновацій, соціальної відповідальності й сталого

розвитку. Водночас управління ефективністю дедалі частіше інтегрується у стратегічні плани підприємств, що зумовлює потребу у використанні складних аналітичних інструментів та мультикритеріальних підходів.

У менеджменті виокремлюють три ключові підходи до ефективності: ресурсна – оцінює раціональність використання ресурсів для досягнення цілей; процесна – характеризує злагодженість і оптимальність внутрішніх процесів; результативна – відображає ступінь досягнення стратегічних та операційних цілей підприємства.

Різноманіття трактувань ефективності відображено в таблиці 2, яка демонструє підходи окремих вітчизняних і зарубіжних дослідників до її змістовного наповнення.

Сьогодні ефективність – це багатовимірна категорія, що поєднує результативність, раціональність і стійкість діяльності підприємства. Її досягнення потребує системного підходу, впровадження сучасних управлінських механізмів, орієнтованих на стратегічні цілі та цінності стейкхолдерів. Важливо розуміти, що змістовність управління ефективністю організацій слід

Таблиця 1 – Еволюція підходів до управління ефективністю в теорії менеджменту

Підхід / Школа	Характеристика ефективності	Ключові ідеї	Представники
Класична економічна теорія (XVIII–XIX ст.)	Ефективність як результат продуктивної праці, здатності до зростання доданої вартості	Акцент на продуктивності, мінімізації витрат, використанні ресурсів	А. Сміт, Д. Рікардо
Неокласичний підхід	Раціональний розподіл ресурсів, ринковий механізм як основа ефективності	Ефективність – у досягненні ринкової рівноваги	А. Маршалл, Л. Вальрас
Кейнсіанство (середина XX ст.)	Ефективність як результат активного державного втручання, підтримка сукупного попиту	Валовий попит, зайнятість, мультиплікатор ефективності	Дж. М. Кейнс
Школа управлінських рішень (Decision Theory)	Раціональність управлінських рішень як критерій ефективності	Математичні моделі, аналіз вигоди та ризику	Г. Саймон
Системний підхід	Ефективність як здатність досягати цілей у рамках відкритої системи	Орієнтація на функціонування підприємства як цілісної системи	Л. фон Бергаланфі, А. Чандлер
Процесний підхід	Ефективність – у гармонізації внутрішніх процесів, зниженні витрат	Бізнес-процеси, логістика, lean-підхід	М. Портер, Т. Пітерс
Сучасний менеджмент (кін. XX–XXI ст.)	Комплексна ефективність: фінансова, процесна, соціальна, екологічна	ESG, KPI, SMART, BSC, управління цінністю	Р. Каплан, Д. Нортон, П. Друкер, М. Хамер

Джерело: упорядковано автором на основі критичного аналізу літератури

Таблиця 2 – Змістовність поняття «ефективність»

Автор	Тлумачення поняття «ефективність»	Зміст поняття
В. Осипов	Спроможність підприємства забезпечити відтворення витрат і реалізацію стратегічних завдань	Спроможність до сталого розвитку
Б. Райзберг, Л. Лозовський, Є. Стародубцева	Співвідношення ефекту й витрат, максимізація результату	Економічна доцільність
Ф. Котлер	Досягнення цілей з мінімальними витратами або за найкоротший час	Оптимізація
Д. Нортон, Р. Каплан	Досягнення цілей у фінансовій, клієнтській, внутрішній та інноваційній сферах	Багатовимірна ефективність
Б. Губський, В. Гриньова	Інтеграція економічних, соціальних, екологічних параметрів	Системний підхід
М. Бедринець	Комплексна оцінка використання ресурсів	Продуктивність
М. Братанич, Т. Полозова	Динамічна характеристика ефективності в контексті досягнення мети	Результативність
Т. Морщенок, О. Біляк	Відношення ефекту до витрат	Коефіцієнтна оцінка діяльності
П. Руснак та ін.	Корисний кінцевий результат використання ресурсів	Ефект функціонування

Джерело: сформовано автором згідно джерел [1; 2, с. 140; 3, с. 187; 4, с. 155; 5, с. 9; 6, с. 210–211]

розглядати в їх галузевій площині, що мають свою потенційну низку чинників, індикаторів, оцінки, механізмів забезпечення тощо.

Розгляд теоретико-методологічних аспектів управління ефективністю потребує обов'язкового врахування галузевої специфіки, зокрема в контексті IT-аутсорсингового сегменту, який на сьогодні є одним із найбільш динамічних і стратегічно важливих для економіки України.

IT-аутсорсинг демонструє високу стійкість навіть за умов зовнішніх шоків, зокрема в період воєнного стану. Сектор не лише зберіг свою функціональність, але й наростив валютні надходження, забезпечив створення десятків тисяч робочих місць, сприяв інноваційній трансформації бізнесу та зміцнив міжнародну економічну інтеграцію країни. Зокрема, за підсумками 2024 року, IT-аутсорсинг в Україні приніс понад 6,4 млрд доларів США експортної виручки, ставши одним із лідерів серед експортних галузей, а частка галузі в загальному експорті послуг сягнула майже 40% [7; 8].

За таких умов важливим є усвідомлення сутності IT-аутсорсингу як не просто передачі технічних функцій стороннім виконавцям, а як форми стратегічного управління інформаційними ресурсами.

У сучасному розумінні IT-аутсорсинг – це партнерська модель, що передбачає делегування певних IT-функцій спеціалізованому зовнішньому провайдеру з метою досягнення стратегічних цілей організації. Такий підхід дозволяє не лише оптимізувати витрати та підвищити операційну ефективність, а й зосередитися на основних компетенціях бізнесу, що відповідає концепції стратегічного партнерства в управлінні.

Відповідно, управління ефективністю в IT-аутсорсинговій сфері набуває особливого змісту й вимагає застосування комплексного, міждисциплінарного методологічного підходу. У цьому контексті ефективність розглядається не лише в економічних категоріях, а як багатовимірне явище, яке включає організаційно-процесні, інноваційні та сервісні компоненти. Методологічна база управління ефективністю у сфері IT-аутсорсингу базується на поєднанні класичних управлінських теорій із сучасними цифровими підходами (табл. 3), зокрема: системного та процесного підходів, agile-філософії, принципів проєктного менеджменту та орієнтації на клієнта.

Системний підхід дозволяє розглядати IT-аутсорсинг як складову єдиної бізнес-екосистеми, де ефективність залежить не лише від

Таблиця 3 – Методологічні підходи до управління ефективністю IT-аутсорсингу

Методологічний підхід	Опис та застосування в IT-аутсорсингу	Ключові аспекти
Системний	Оцінка IT-аутсорсингу як цілісної системи, де всі компоненти (процеси, ресурси, інфраструктура, клієнти, постачальники) взаємопов'язані. Враховує взаємодію між усіма частинами організації.	Інтеграція всіх компонентів, забезпечення синергії між ними для досягнення високої результативності і стабільності.
Процесний	Оцінка ефективності через управління процесами та їх постійне вдосконалення. Важливе значення має моніторинг та оптимізація робочих процесів.	Підвищення ефективності через автоматизацію процесів, аналіз витрат часу й ресурсів, виявлення вузьких місць у роботі.
Agile-менеджмент	Використання гнучких методів управління проєктами (Scrum, Kanban). Оцінка ефективності через швидкість адаптації до змін та постійне вдосконалення продуктів.	Адаптація до змін, швидка реакція на запити клієнтів, інноваційність, співпраця між командами і клієнтами, зменшення ризиків.
Проєктний менеджмент	Управління проєктами як окремими етапами, фокусування на досягненні результатів в межах визначених термінів, бюджету та якості.	Чітке визначення цілей і завдань, контроль за виконанням, управління ресурсами для забезпечення своєчасного завершення проєктів з високою якістю.
Інноваційний	Використання новітніх технологій та методів для досягнення конкурентної переваги та підвищення ефективності. Підхід спрямований на створення додаткової цінності через інновації.	Акцент на дослідженнях та розробках, інтеграція новітніх технологій, покращення продуктів і сервісів для підвищення ефективності роботи.
Клієнт-орієнтований	Оцінка ефективності через задоволеність клієнтів. Враховує якість обслуговування, швидкість реакції на запити та індивідуальний підхід до кожного клієнта.	Задоволеність клієнтів, високий рівень взаємодії та комунікації, забезпечення довгострокових партнерських відносин.
Економічний	Вимірювання ефективності через фінансові показники, такі як рентабельність, витрати на послуги, економія витрат клієнта через аутсорсинг.	Оптимізація витрат, зменшення операційних витрат, покращення прибутковості, збільшення обсягів бізнесу через аутсорсинг.

внутрішніх показників, але й від здатності адаптуватися до зовнішніх умов і взаємодіяти з партнерами.

Процесний підхід фокусує увагу на вдосконаленні бізнес-процесів, сприяючи їхній стандартизації та оптимізації. Agile-підходи забезпечують високу гнучкість і швидке реагування на зміни середовища, що є критично важливим в умовах високої турбулентності. Проектний менеджмент дозволяє структуровано організовувати діяльність і оцінювати результати за допомогою чітких показників. Орієнтація на клієнта формує сервісну складову ефективності, а інноваційність – забезпечує конкурентні переваги в довгостроковій перспективі.

Таким чином, у сучасних умовах управління ефективністю в IT-аутсорсингу варто трактувати як динамічну, адаптивну систему, що функціонує на перетині стратегічного менеджменту, цифрових технологій і сервісної орієнтації. Такий підхід дозволяє всебічно оцінювати результативність діяльності компаній, враховуючи як матеріальні (доходи, витрати, прибутковість), так і нематеріальні (рівень клієнтської задоволеності, якість сервісу, швидкість впровадження технологій, професійний

рівень персоналу) чинники. Це створює основу для формування ефективних управлінських рішень та стратегій сталого розвитку в IT-аутсорсинговому секторі.

Висновки. IT-аутсорсинг – це важливий інструмент для оптимізації витрат і підвищення гнучкості підприємств в умовах цифрової трансформації та глобальної конкуренції. Під ефективним управлінням IT-аутсорсингом слід розуміти не лише раціональне використання ресурсів, а й ефективну взаємодію із зовнішніми постачальниками послуг, що вимагає інтегрованого підходу. Для досягнення високої ефективності в умовах IT-аутсорсингу необхідно впроваджувати комплексні управлінські механізми, що включають моніторинг результативності, мінімізацію ризиків і адаптацію до динамічних змін. Аналіз еволюції управлінської думки свідчить про перехід від одновимірних до ефективних багатовимірних підходів, що охоплюють не лише економічну, але й соціальну, екологічну та інноваційну складову. Потрібно подальше дослідження інтеграції управління ефективністю IT-аутсорсингу в загальну стратегію організацій, враховуючи галузеву специфіку та виклики цифрової економіки.

Література:

- Осипов В. І. Дослідження категорії «ефективність» в системі соціально-економічного розвитку суспільства. *Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління*. 2016. № 1. Т. 15. С. 49–66.
- Перерва П. Г., Кравчук А. В. Ефективність як економічна категорія. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2018. № 15 (1291). С. 137–143.
- Бедринєць М. Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання. *БІЗНЕС-ІНФОРМ*. 2013. № 4. С. 183–190.
- Братанич М. В., Полозова Т. В. Визначення сутності економічної ефективності та класифікація її видів. *Економіка промисловості*. 2010. № 4. С. 153–155.
- Морщенок Т. С., Біляк О. М. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність». *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 1. С. 7–13.
- Руснак П. П., Жебка В. В., Рудий М. М., Чалий А. А. Економіка сільського господарства. Київ : Урожай, 1998. 320 с.
- Український уряд. (2024). IT-аутсорсинг: перехід України від аутсорсингу до інновацій. *Цифрова держава*. URL: https://digitalstate.gov.ua/news/it-outsourcing/ukraines-it-shift-from-outsourcing-to-innovation?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.05.2025).
- Ideamotive. (2024). IT-аутсорсинг в Україні: Чому це важливо для вашого бізнесу. *Ideamotive*. URL: https://www.ideamotive.co/it-outsourcing-ukraine?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.05.2025).

References:

- Osipov V. I. (2016). Doslidzhennya katehoriyi «efektyvnist'» v systemi sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku suspil'stva [Research of the category “efficiency” in the system of socio-economic development of society]. *Rynkova ekonomika : suchasna teoriya i praktyka upravlinnya – Market economy: modern theory and practice of management*. Vol. 15, pp. 49–66.
- Pererva P. G., Kravchuk A. V. (2018). Efektyvnist' yak ekonomichna katehoriya [Efficiency as an economic category]. *Visnyk NTU “KhPI” – Bulletin of NTU “KhPI”*. Vol. 15 (1291), pp. 137–143.
- Bedrynets M. D. (2013). Efektyvnist' diyal'nosti sub'yektiv pidpryyemnytstva v suchasnykh umovakh hospodaryuvannya [The effectiveness of business entities in modern economic conditions]. *BIZNES-INFORM – BUSINESS-INFORM*. Vol. 4, pp. 183–190.
- Bratanych M. V., Polozova T. V. (2010). Vyznachennya sutnosti ekonomichnoyi efektyvnosti ta klasyfikatsiya yiyi vydiv [Determining the essence of economic efficiency and classification of its types]. *Ekonomika promyslovosti – Industrial Economics*. Vol. 4, pp. 153–155.

5. Morshchenok T. S., Bilyak O. M. (2016). Ohlyad pidkhodiv do vyznachennya ekonomichnoyi sutnosti ponyattya “efektyvnist” [Review of approaches to determining the economic essence of the concept of “efficiency”]. *Ekonomichnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi – Economic Bulletin of the Zaporizhzhia State Engineering Academy*. Issue 1, pp. 7–13.
6. Rusnak P. P., Zhebka V. V., Rudy M. M., Chaly A. A. (1998). *Ekonomika sil's'koho hospodarstva* [Economics of Agriculture]. Kyiv: Urozhay. (in Ukrainian)
7. Ukrainian Government (2024). IT-aut·sorsynh: perekhid Ukrayiny vid aut·sorsynhu do innovatsiy. Tsyfrova derzhava [IT Outsourcing: Ukraine's Shift from Outsourcing to Innovation. Digital State]. Available at: https://digitalstate.gov.ua/news/it-outsourcing/ukraines-it-shift-from-outsourcing-to-innovation?utm_source=chatgpt.com (accessed: 01.05.2025).
8. Ideamotive (2024). IT-aut·sorsynh v Ukrayini: Chomu tse vazhlyvo dlya vashoho biznesu. Ideamotive [IT Outsourcing in Ukraine: Why it Matters for Your Business. Ideamotive]. Available at: https://www.ideamotive.co/it-outsourcing-ukraine?utm_source=chatgpt.com (accessed: 01.05.2025).

Стаття надійшла до редакції: 03.05.2025 р.

Наукове видання

Via Economica

Випуск 9, 2025

Засновано у 2022 році

Засновник:

Рівненський державний гуманітарний університет

Періодичність видання: 6 разів на рік

Українською та англійською мовами

Коректура • В. О. Бабич

Комп'ютерна верстка • Л. О. Білик

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 16,51.

Підписано до друку 30.05.2025.

Зам. № 0625/448. Наклад 100 прим.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.